

Всешведський конкурс імені Василя Стефаника

6 березня – 14 травня 2026 року

🌐 stefanyk.supportforukraine.se

✉ stefanyk@supportforukraine.se



Номінація "Найцікавіша форма оповіді"

Новела "Людина"

Авторка: Ярина Дзядига

8 клас, Nivrenaskolan, с. Квісслебю

Цей твір узяв участь у Всешведському конкурсі імені Василя Стефаника. Текст можна використовувати лише з ознайомчою або освітньою метою. **Будь-яке копіювання повністю або частково без згоди автора суворо заборонене.**

Detta verk deltog i Sveriges ungdomstävling i prosa tillägnad Vasyl Stefanyks arv. Texten får endast användas i utbildnings- eller informationssyfte. **All kopiering av hela eller delar av texten utan författarens tillstånd är strängt förbjuden.**

Людина

Присвячено тому, хто був таким, як я сама.

Вітаю. Як бачите, пишу вам перший раз, і, сподіваюсь, не востаннє.

Так, хоча вже винайшли повно програм і гаджетів здатних записувати твої думки без потреби вимовляння слів, я досі користуюся «аж занадто давнім» способом ведення паперових щоденників.

Цілком можливо, що цей папір вогкий, а слова — нерозбірливі. Я не могла писати зрозуміліше. А старанно перемотаний бинтом лікоть без упину нагадує про себе. Біль відчуваю постійно, щохвилини припливами й відпливами він то збільшується, то зменшується. Наче плюсне хвиля на берег раптово, і назад котиться.

Втім я вдячна за це. За те, що побачила.

Це почалось два дні тому.

«Шановні громадяни», - звертається на камеру ведучий національного телевізійного каналу, - «Верховна влада держави прийняла висунутий Чорною лігою закон про «відмову від необов'язкової, нав'язливої та безпідставної системи світогляду людини та уявлення про існування вищих сил і подібного». Порушників закону буде покарано належним чином та позбавлено роботи й прав громадянина. Всі будівлі й споруди що тим чи іншим чином пов'язані із вищевказаним сповіданням віри буде ліквідовано й утилізовано. На їх місце у найближчі місяці очікується побудова ігрових та розважальних комплексів та 4D-кінотеатрів. Закон набуває чинності завтра ж: 13 вересня 2098 року.»

Що було сказано потім я не почула, бо тато нервово вимкнув телевізор і злісно заходив по кімнаті. Я вже його не впізнавала. Він, мій тато, якого я звикла знати як найспокійнішу і найбільш врівноважену людину ходить туди-сюди наче сам не свій. Здавалося з його очей ось-ось дощем посипляться вогненні іскри. Мама теж виглядала задумано. Лиш я одна не розуміла про що йдеться.

- Нехай, ми вже змирилися з утисками з боку політиків. Але їм мало! Цього разу вирішили повністю її позбутися, - прозвучав наче грім з ясного неба його сповнений праведного гніву голос.

- А, від чого саме ми відмовилися? -, обережно запитала я, щоб не роздратувати тата ще більше.

- Заборонили релігію. Заборонили зокрема й християнство. Церкви будуть руйнувати. Віросповідання стало незаконним.

У мене відібрало мову. Це те саме, що заборонити нашій сім'ї дихати. Від завтра молитися, святкувати релігійні свята чи навіть згадувати про Бога буде не дозволено.

- Які ж вони... -, не стримувала я емоцій, - В мене зараз є нестримне бажання всіх тих, хто схвалив цей закон розірвати. Я б ...

- Ліно, - спиняє мене нараз татусь, - не смій. Вони теж люди.

І раптом мені майнула думка: світ відрікся від свого сотворителя. Люди вдруге не прийняли його до себе. Невже вони знову розіпнуть його на щойно зробленому хресті?

Ні, тільки не я. Не моя сім'я.

- Ми не відречемося, — враз твердо сказала я, - І вони нічого з цим не зможуть вдіяти.

...

- Ти йдеш сьогодні? — чую з сусідньої кімнати майже пошепки сказані мамою слова. Батьки не говорять про таємні літургії при дітях, аби не збільшити ризик бути викритими. А всі прекрасно знають, що це означає для інших. Зрада. Беззаконня. Ганьба. Покарання. Усе воно таке ж жорстоке, як і теперішній світ, теперішні люди.

- Так. Зібралось чимало людей. — відповів тато і почувся шурхіт куртки, застібання замка.

Мама зітхає. Нелегко, ба більше — небезпечно тепер нам жити. Ми стали «нелегалами».

- Вір і надійся, й усе буде гаразд, — заспокійливо каже на прощання татусь.

Перші зорі розсипались по небу. Сонце посилає останнє світло на скло наших вікон і повільно пливе за горизонт. В такий час більшість вимикають «Вечірній розіграш» і йдуть спати. Гаснуть денні ліхтарі. Настає комендантська година, й будь-кому, хто буде тинятися по вулицях за винятком самих спостерігальних служб, буде виписано штраф.

Та це не спиняє мого тата. Самотня постать у сіро-чорній куртці із старанно замаскованими священничими ризами скрадається по місту.

Вже десь у присмерку я, накинувши теплий светр, виходжу на балкон. Небо зовсім потемніло при цьому залишаючи такий синій відтінок, який, я вважаю, тільки воно може мати. Де-не-де блимають зо три десятки супутників. Хмари повільно плывуть у височині, випускаючи з обіймів молодий місяць.

Можна годинами стояти так із відкинутою назад головою й вдивлятися в небо. Зірки мигтять і заворюють своєю незліченністю. Я намагаюсь скласти з них сузір'я. Ага, це схоже на миску, а якщо подивитися туди, то проведеш до нього ручку. Ось тобі й Великий Віз. А он та зірочка може бути Венерою.

Ніч прохолодним зефіром дихає мені просто в обличчя. Я заплющую очі від насолоди й спираюсь на поручні.

Яку неописану красу створив Господь! І це лише частинка того, що називається всесвіт. Я з новою силою відчуваю повагу й захоплення такою продуманою роботою свого творця.

«Дякую тобі, Боже, за такий прекрасний світ.» - шепочу перехрестившись.

Ні, таку красу я не проміняла б навіть на найновіші екрани телефонів за шалені гроші. Що ж воно варте? Чи є в тому така ж простота, природність, чарівність? В тому, що показують в тих гаджетах немає й дешиці тих відчуттів, що дарує тобі звичайний темний вечір.

А тиша! Яка ж прекрасна тиша!

Наступного дня я була в школі. На перерві, як завжди я одна сиджу й малюю. Так, я одна. Всі, геть усі мої однокласники об'єдналися в групи й показують один одному

щонайвеселіші (на мою цілком зважену думку, - найбезглуздіші) відео й кліпи з новоствореної соцмережі.

Чесно, я навіть не знаю як вона називається, бо сучасні тенденції життя мені зовсім не до вподоби. Зараз ґаджети, розваги, пихатість і лихослів'я мають значення. І чим більше ти проявляєш себе в якомусь із цих напрямків, (якщо їх можна так назвати) тим більший ти герой. Мені бридко від цього.

В класі раптом стихло. Звичний шкільний лемент кудись подівся, і в мене було недобре передчуття з цього приводу.

- Ви тільки подивіться хто тут у нас, - пролунав нахабний і зтяжний голос просто у мене за спиною, - Ха! Позичити трохи монеток тобі на телефон, бо бачу ти так бідуєш, що й на це грошей не маєш!

Я злісно видихаю. Так, звісно, чом би й не познущатися і зайвий раз нагадати про моє невикористання телефонів у вільний час.

Решта відривають очі від екранів й у зацікавленості й очікуванні стежать за ситуацією. Ага, кіно починається. Усі глядачі вже зайняли місця.

«Ні, навіть не мрій, Олеже. Не буде так, як минулого разу» - швидко вирішила й перш ніж він встиг підійти до мене більш ніж на два кроки різко встала зі стільця й обернулася.

Хлопець відсахнувся. Схоже, не очікував такого повороту. Виглядав трохи здивовано. Але при всьому класові треба ж зберегти репутацію «героя».

- Ну, нічого собі. Ти диви, яка серйозна. Що, на карате ходила? Покажеш нам один зі своїх прийомчиків? Щось на кшталт ...

Тут він приклав руку до лоба і зітхаючи впав на спину, наче зомліваючи.

Навколо чувся регіт і насмішки. Олег встаючи обтрушувався і підсміхався до своїх колег по «таких справах». Дехто почав знімати це на телефон.

Я не хочу битися. Але зневажати і принижувати себе не дозволю.

Я пильно й твердо дивилась йому у вічі. Так, щоб не пройшло й тіні страху чи невпевненості. Коли маєш справу з хижаким, головне не давати йому житися своїми ваганнями, бо це точно буде використано проти тебе.

«Не вдавай із себе жертву» - підказувало мені щось всередині.

- Ну то що, достатньо смілива? Битимешся? Та, в принципі, нащо я питаю. Ти ж все одно не зможеш!

Типова поведінка агресорів. Перейшли до прийому «Візьми на слабо».

Я не відповідала. Напруження в мені зростало, до того ж камери кількох «глядачів» натягували нерви. Я просто ненавиджу коли хто-небудь робить щось подібне.

Схоже отому нахабі стало нудно і він почав робити всілякі вихиласи й махати в мене перед обличчям.

Мої намагання виглядати спокійно сходили нанівець. Олег почав вимахувати й підступати вже ближче аби спровокувати бійку. Я тим часом готувалася відбитися в потрібний момент.

Раптом його рука промайнула так близько до моєї голови, що стало ясно, що це вже не жарт. Хлопець намагається вдарити мене в живіт. Його рука рвучко здригається в тому напрямку. Я вдаряю цю руку своєю так, що вона відвертається і, спрацьовуючи на випередження, присідаю щоб уникнути удару в голову.

Олег, розтираючи праву руку, дивився на мене і я не змогла зрозуміти його виразу обличчя. Він якийсь не то шокований, не то роздратований. У всякому разі це не сповіщало чогось доброго.

Я була готова відбиватися далі, раптом що. І крихти сумніву не було тоді в мене.

- Та ну тебе, - сказав він нарешті ображеним і зневажливим тоном. Хлопець відходив у протилежному від мене напрямку, як зненацька з розвернувся і з розмаху хотів поцілити мені ногою в груди. Я стояла в спеціальній позиції для захисту голови. Ні відступити, ні відбити я не встигла й під удар потрапив мій лікоть.

Я впала на два сантиметри далі від ніжки якоїсь парти так і тримаючи свою праву руку, в яку вготив хлопчисько.

Лікоть болів, певно синець буде немалий. Хоч би не було перелому.

- Ну, все. Тобі кінець, - насмішувато сказав Олег, підходячи ближче.

Я якомога швидше підвелася і тримаючись за щойно вражене місце на руці готувалась боронитися.

Хлопець пішов у напад. Він хвацько стрибнув і спробував звалити додолу мене вдруге. В безвиході, я ще більше сперлася на ноги не дозволяючи йому цього зробити.

Побачивши, що ця справа марна, Олег так брудно вилаявся, що у мені закипіла злість і гнів вперемішку. «Як ти таке посмів? Немає в тебе Бога в серці» -, подумала тільки й усі мої розбурхані емоції вирвавшись назовні дали мені силу перекинути його на підлогу. Я невідворотно наступала і вже приготувала руку для вирішального удару як тут ...

- Вони теж люди -, пролунав рішучий голос тата в моїй голові.

Я дивилась на свого суперника вже по-новому. Це налякана до смерті людина.

Налякана мною. На кого я перетворилася? Що я собі дозволила? Він же теж людина. Рука, яку тримала в повітрі повільно опустилася. Я не маю права завдавати йому ніякої шкоди.

Я бігла додому. Кожен крок був у такт зі стукотом серця. Воно б'ється. А отже є там усередині. Значить не закам'яніло, значить ще живе. Значить я теж людина. «Дякую тобі, Господи. Дякую, що не дозволив зайти задалеко. Дякую, що втримав мене. Дякую, що не дозволив».

Я тепер розумію, що змінилася. В тих переляканих, мов у жертви очах, я побачила Бога. Я побачила Ісуса Христа, розіп'ятого. І я тоді була стражником, що прибиває цвяхами його до хреста. Я.

Чи бачите ви у комусь людину? Чи бачите в ній Бога?

Прозрійте, люди, як прозріла й я.

Ліна

14 жовтня 2098 року